

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.г.н. Атанас Харалампиев Дерменджиев,

на дисертационния труд на Траян Йорданов Атанасов на тема: **„Италианската идентичност и културната география на Балканите (пространствено-дифузионни аспекти)“** за получаване на образователната и научна степен „доктор“, Професионално направление 4.4. Науки за Земята. География на страните - регионална и политическа география. Културна география

1. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Траян Йорданов Атанасов е редовен докторант към катедра „Регионална и политическа география“ при Геолого-географския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Роден е на 16. 08. 1988 г.

Висшето си образование – степен бакалавър по география и учител (по география) получава в Геолого-географския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2011 г.

От 2012 г. притежава образователната степен магистър по География (Културна география).

През 2013 г. се дипломира като бакалавър по Италианска филология и като магистър по География (Физическа география и ландшафтна екология) и по Българска филология.

От 2007 г. работи в Специализирана болница за активно лечение по онкология като експерт (системен софтуер на база данни).

Траян Атанасов владее отлично италиански и английски език и много добре испански и руски език.

Носител е на награди от участия в научни прояви – конференции и семинари. Притежател е на дипломи и сертификати от участия в различни научни и образователни дейности.

2. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

По процедурата за защитата на дисертационния труд са представени необходимите документи съгласно ЗРАСРБ и Правилника на СУ, регламентиращи всички етапи по законосъобразността на процедурата: дисертационен труд; автореферат; заповед за зачисляване № РД20-257/31.01.2014; Заповед за отчисляване № РД20-305/09.02.2017; Заповед за разширен катедрен съвет за обсъждане на дисертационния труд РД 38-41/15.01.2018.; Решение за утвърждаване на журито на заседание на ФС – Протокол № 2/13.02.2018; Заповед за утвърждаване на жури РД38-147/16.02.2018.

Считам, че са спазени всички изисквания на ЗРАСРБ относно легитимността на процедурата.

3. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТСКИЯ ТРУД

Дисертационният труд е в обем от 275 страници, в т. ч. 26 фигури, 2 таблици и 14 приложения.

Библиографската справка включва 221 източника, представени в три сегмента: литература – 154 (111 на кирилица и 43 на латиница); книги, сборници и др., посветени на италианската тематика, невключени в литературата - 20, (17 на кирилица и 3 на латиница), и 47 интернет източника.

Авторефератът е в обем от 56 стр. Отражава същността на изследването и е коректна редукция на съдържанието му.

Структурата на дисертацията включва увод, 4 глави и заключение.

Уводът обосновава актуалността на разработката. Докторантът правилно следва изискването, според което обектът на изследване се идентифицира със широкия клас от въпроси (комплексен проблем), които се обобщават като проблемен остров (обособено особено в общо) в развитието на съответната област или научно направление.

От това произтича и съблюдаването на изискването, че предметът на изследване е конкретизация на обекта до разпознаване на негови отделни признаци, черти, свойства, елементи, функции и др., т. е. до единичното.

Тази изходна постановка води до адекватно фиксирани обект и предмет на дисертационния труд.

Изведена е основната цел, реализирането на която е свързано с прилагане на собствен теоретичен дифузионен модел.

Научно логично са посочени задачите, т. е. стъпките, чрез извървяването на които заявените намерения за достигане на крайни резултати имат съответна академична обосновка.

Разработването на дисертационния труд налага възприемането както на традиционни, така и на иновативни методико-методологични подходи, характерни за културната география и контактните ѝ науки. Водещ е пространственият подход, включващ анализи на основните географски характеристики на социалната и културната среда. Към него се включва изясняването на същността на процеси и явления в пространствен и по-специално в териториален план.

Системно-структурният анализ и синтез е осъществен чрез прилагане на системния подход. Като методологично направление в географията основата му се свежда до разработването на методи за

изследване и за конструиране на сложно организирани обекти, т. е. системите от различен тип и различен йерархичен порядък.

В **първа глава** е направен опит да се възприеме същността на културата през призмата на географията чрез изясняване генезиса на културната география и спецификата на културногеографските школи. Важен акцент в изследването е въпросът за идентичността, транскултурацията и мултикултурализма. И все пак, с оглед същността на тематиката, основно ядро е спецификата на културната география. Нейното обосноваване и различията в научните подходи на културногеографските школи е извършено схематично и недостатъчно аргументирано.

Това впоследствие има значение за явния дисбаланс между културногеографския анализ, от една страна, и семиотично-културологичния, от друга, екстраполиран и мултиплициран в следващите раздели на дисертационния труд.

Много бегло или въобще не са отразени „новите културни географии“ като „културната иконография“ на Ж. Готман „митогеографията“ на И. Митин, „културно-образната география“ на Д. Замятин, „хуманитарната география“ на Н. Замятина и И. Митин, „културно-когнитивната география“ на Анджей Ковалчик, „цивилизационната география“ на Мирко Грчич, „културната ландшафтография“ на Вл. Кагански „семиотичната география“ на Вл. Калуцков, „географията на изкуството“ на Ю. Веденин, „решетъчното социокултурно пространство“ на Джон Леви Мартин, „културно-ландшафтната идентичност“ на Денис Костроув, „огледалната география на кодираните спомени и митове“ на Кен Тейлър, „геопоестиката“ на Кенет Уайт и т.н.

Във **втора глава** въз основа на хронологичния принцип са анализирани предпоставките за формиране на италианската идентичност

чрез въздействието на културата. Тя има въвеждащ характер, но и базисно значение за защитата на авторската теза. Макар и в схематичен вид води до коректни от научна гледна точка изводи.

Трета глава е естествено продължение на предходната. Основен акцент в нея са настоящите аспекти на италианската идентичност, предопределени от релацията нация-култура и мястото на италианската култура в европейското и световното пространство. Разработена е аргументирано, научно обосновано и с достатъчно подкрепящ текста картографски и табличен материал.

Италианската културна дифузия на Балканите е изследвана в **четвърта глава** както от културно географска, така и от геополитическа и геостратегическа гледна точка. Това налага позоваването и на дипломатически източници, рамкиращи значението на италианската култура (и идентичност) през различни времеви отрязъци. Политикогеографските и геополитическите процеси на Балканите (и в България) имат специфична роля както по отношение на посоката, така и на интензитета на културно-дифузионните дву- и многостранни отношения. За достоверността на направените изводи спомага прилагането на наукометрични показатели.

В **заключението** се акцентира върху отразяването на двата аспекта на съвременния свят – историко-географската обусловеност на италианската идентичност и ролята на културната география за нейното пространствено проявление.

Подчинената роля на културната география в дисертационния труд е видна и от списъка на ползваната географска литература, чийто дял спрямо общия брой е под 23 %. Приложеният списък включва само 50 географски източника, в т. ч. 11 на латиница. Част от тях обаче имат скромната роля на библиографска декорация. Твърде повърхностно е отразено мястото на българските географи по темата на изследването. Вярно е, че „Културен

ландшафт“ на Игнат Пенков се възприема като едно от началата, но оттогава изминаха 75 години!

Изучаването на културния ландшафт като знакова система е проблем на семантиката на ландшафта. То извежда на ново методологично ниво цял пласт от диверсифицирани изследвания в областта на географията на духовната култура, на философията и културологията, на географските образи и представи като културни феномени.

Вероятно тази изходна постановка е имал предвид докторантът при структуриране и разработване на дисертационния си труд. Но отбелязаната вече диспропорция е укорим факт. Още повече, че защитата е заявена от географска структура.

4. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Приемам автосправката за научните приноси на дисертационния труд с изключение на първия от тях. Прилагането на алгоритъм за културногеографска характеристика е вид механизъм, т. е. средство за постигане на декларираната цел и не би следвало да се припознава като научен принос.

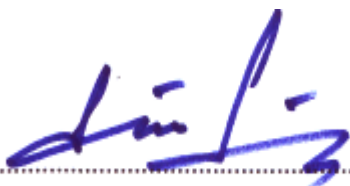
Отделям специално внимание на теоретичната стойност на принос 3, а именно изработване на дифузионен модел за механизма при развитието на обществата.

5. ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЕ В НАУЧНИ ФОРУМИ

Апробацията на дисертационния труд на Траян Атанасов включва автореферат и три публикации, от които две статии в негеографски издания и един изнесен доклад на международна научна конференция. Приемам ги като минимално изпълнение на изискванията по процедурата. Те отразяват част от основните научни достижения на докторанта

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на предоставената документация и безспорните качества на разработения дисертационен труд предлагам на уважаемото научно жури да гласува положително “ЗА” присъждане на образователната и научна степен “ДОКТОР” по Професионално направление 4.4. Науки за Земята. География на страните - регионална и политическа география. Културна география на Траян Йорданов Атанасов .

(.....)

12.05.2018

Проф. д.г.н. Атанас Дерменджиев